

Kulturforskjeller

Mål for undervisningsopplegget

Undervisningsopplegget om kulturforskjeller er i særdeleshet knyttet opp til det tverrfaglige temaet «Demokrati og medborgerskap» i ny overordnet del av Fagfornyelsen, men opplegget reflekterer også opplæringens verdigrunnlag gjennom sitt fokus på kulturelt mangfold, utforskertrang samt vitenskapelig tenkning og metode.

Det er et opplegg som i tråd med det nye læreplanverket åpner opp for dybdelæring og tverrfaglighet. Opplegget henvender seg til alle elever i videregående skole og kan med fordel gjennomføres som et tverrfaglig forløp mellom samfunnskunnskap og ulike programfag innen programområder som samfunnsfag og realfag.

Helt konkret vil undervisningsopplegget styrke elevenes kompetanse når det gjelder:

Demokrati og medborgerskap:

- forstå dilemmaer som ligger i å anerkjenne både flertallets rett og mindretallets rettigheter
- gi elevene kunnskap om demokratiets forutsetninger, verdier og spilleregler
- øve opp elevenes evne til å tenke kritisk, lære seg å håndtere meningsbrytninger og respektere uenighet
- lære elevene hvorfor demokratiet ikke kan tas for gitt, og at det må utvikles og vedlikeholdes

Identitet og kulturelt mangfold:

- gi elevene historisk og kulturell innsikt og forankring, og bidra til at hver elev kan ivareta og utvikle sin identitet i et inkluderende og mangfoldig fellesskap
- få innsikt i det samiske urfolkets historie, kultur, samfunnsliv og rettigheter
- få innsikt i hvordan vi lever sammen med ulike perspektiver, holdninger og livsanskuelser.

Kritisk tenkning og etisk bevissthet:

- bidra til at elevene blir nysgjerrige og stiller spørsmål, utvikler vitenskapelig og kritisk tenkning og handler med etisk bevissthet
- skape en forståelse av at metodene for å undersøke virkeligheten må tilpasses det vi ønsker å studere, og at valg av metode påvirker det vi ser

Skaperglede, engasjement og utforskertrang:

- gi elevene muligheten til prøve forskjellige måter å utforske og skape på.
- gi elevene mulighet for å lære og utvikle seg gjennom sansning og tenkning, estetiske uttrykksformer og praktiske aktiviteter.

Undervisningsaktiviteter:

Undervisningsopplegget består av 6 deler:

- 1) En innføring til temaet gjennom begrepsforståelse og hypoteseformulering.
- 2) En fordypning i samene og Sametinget.
- 3) En undersøkelse av norske ungdommers kjennskap til Sametinget.
- 4) En fordypning i kulturforskjeller.
- 5) En undersøkelse av norske ungdommers holdning til innvandring.
- 6) En presentasjon av enten samene og Sametinget eller av kulturforskjeller og innvandring.

Undervisningsopplegget kan deles opp og lærer velger selv om elevene skal jobbe med alle 6 deler eller utvalgte enkeltdeler.

Det kreves ingen forkunnskaper.

Estimert tidsbruk:

- Del 1: 20 minutter
- Del 1+2: 45 minutter
- Del 1+2+3: 1,5-2 timer, avhengig av om elevene skal svare overføre krysstabellene til Excel eller ikke.
- Del 1+2+3+4: 2, 5 timer,
- Del 1+2+3+4+5: 3-4 timer, avhengig av om elevene skal svare overføre krysstabellene til Excel eller ikke.
- Del 1+2+3+4+5+6: 5-7 timer, avhengig av krav til presentasjon

Detaljert informasjon om undervisningsaktivitetene:

Del 1: Innføring til temaet gjennom begrepsforståelse og hypotesetesting

Del 1 i dette undervisningsopplegg består av tre statistiske begreper. Disse begrepene skal introdusere elevene til nøkkelpbegrep innen kvantitativ metode og sette elevene i stand til å jobbe med oppgavene i del 3 og 5.

Hvordan forberede innføringen:

Del 1 - hva skal læreren gjøre?	Del 1- hva skal elevene gjøre?
Lese om de tre statistiske begrepene (del 1 i læringsstien)	

Hvordan gjennomføre innføringen:

Del 1 – hva skal læreren gjøre?	Del 1 – hva skal elevene gjøre?
Introdusere elevene for begrepene	Sette seg inn i begrepene

Hvordan følge opp innføringen:

Del 1- hva skal læreren gjøre?	Del 1- hva skal elevene gjøre?
Legge til rette for en oppsummering av begrepene for elevene. Korrigere eventuelle feiloppfatninger.	Oppsummere temaet i plenum.
Introdusere del 2 av undervisningsopplegget	

Del 2: Fordypning i samene og Sametinget

Del 2 i dette undervisningsopplegget består av [artikler samt film om samene og Sametinget](#). Elevene kan selvsagt hente informasjon fra andre kilder enn kildene som opplegget trekker inn. Det viktigste er at de tilegner seg kunnskap om emnet.

Hvordan forberede fordypningsoppgave:

Del 2 - hva skal læreren gjøre?	Del 2 - hva skal elevene gjøre?
Få oversikt over kildene i opplegget – og eventuelt tilleggskilder	

Hvordan gjennomføre fordypningsoppgaven:

Del 2 – hva skal læreren gjøre?	Del 2 – hva skal elevene gjøre?
Introdusere elevene for emnet	Først skrive opp egne tanker om emnet og etterpå sette seg mer grundig inn i emnet (lese artikkel og se filmklipp)

Hvordan følge opp fordypningsoppgaven:

Del 2 - hva skal læreren gjøre?	Del 2- hva skal elevene gjøre?
Legge til rette for en oppsummering av emnet for elevene. Korrigere eventuelle feiloppfatninger.	Oppsummere emnet i plenum.
Introdusere del 3 av undervisningsopplegget	

Del 3: Første undersøkelse: Norske ungdommers kjennskap til samene og Sametinget

Del 3 i undervisningsopplegget tar for seg to korte oppgaver om ungdommers kjennskap til Sametinget samt en oppgave om statistiske fremstillinger i Excel. Dataene hentes fra Skolevalgundersøkelsen, fra filen «Elevundersøkelsen 2017»:

<https://nsd.no/vgs/skolevalgundersokelsen.html>

Samlet sett, vil oppgavene trene elevene i flere grunnleggende ferdigheter slik som å trekke ut variabler fra et datasett samt å lese, forstå og lage statistiske fremstillinger.

Hvordan forberede undersøkelsen:

Del 3 – hva skal læreren gjøre?	Del 3 – hva skal elevene gjøre?
Les oppskriften for hvordan man lager frekvenstabeller og krysstabeller i Skolenesstar (se del 3 i læringsstien) og test det ut (gjærne med utgangspunkt i samme oppgaver som elevene skal jobbe med)	Elevene kan gjerne lese oppskriften og se innføringsvideoen som lekse til den pågjeldende timen. Da kommer de fortere i gang med spørsmålene
Se innføringsvideoen for hvordan man overfører krysstabeller fra Skolenesstar til Excel og lager diagrammer som kan brukes i andre dokumenter. Test det ut (gjærne med utgangspunkt i samme oppgaver som elevene skal jobbe med).	
Vurdere om elevene skal overføre krysstabellen til Excel og lage diagrammer der	

Hvordan gjennomføre undersøkelsen:

Del 3 – hva skal læreren gjøre?	Del 3 – hva skal elevene gjøre?
Introdusere elevene til oppgavene og si litt om hvordan de skal jobbe (individuell/par osv.).	Elevene finner eventuelt sammen i par
Be elevene formulere hypoteser	Formulere hypoteser
Vis gjerne elevene hvor de finner dataene fra Skolevalgundersøkelsen og filen Elevundersøkelsen . Vis også gjerne hvordan de lager frekvenstabeller og krysstabeller i Skolenesstar.	Elevene leser oppskriften for hvordan de lager frekvenstabeller og krysstabeller i Skolenesstar. Elevene jobber med oppgavene i Skolenesstar.
Dersom elevene skal overføre	Elevene ser innføringsvideoen og jobber

krysstabellene til Excel og utarbeide diagrammer der: vis dem hvor de finner innføringsvideoen	med å lage diagrammer i Excel
--	-------------------------------

Hvordan følge opp undersøkelsen:

Del 3 - hva skal læreren gjøre?	Del 3 - hva skal elevene gjøre?
Legge til rette for en oppsummering av temaet for elevene. Korrigere eventuelle feiloppfatninger.	Legge frem svarene sine i plenum eller i grupper. Drøfte svarene.
Introdusere del 4 av undervisningsopplegget (dersom man har tenkt å jobbe videre med temaet).	

Del 4: Fordypning i kulturforskjeller

Del 4 i dette undervisningsopplegget består av en artikkel om [kulturforskjeller](#). Elevene kan selvsagt hente informasjon fra andre kilder enn kildene som opplegget trekker inn. Det viktigste er at de tilegner seg kunnskap om emnet.

Hvordan forberede fordypningsoppgave:

Del 4 - hva skal læreren gjøre?	Del 4 - hva skal elevene gjøre?
Få oversikt over kilden i opplegget – og eventuelt tilleggsilder	

Hvordan gjennomføre fordypningsoppgaven:

Del 4 – hva skal læreren gjøre?	Del 4 – hva skal elevene gjøre?
Introdusere elevene for emnet	Sette seg inn i emnet og lese om kulturforskjeller

Hvordan følge opp fordypningsoppgaven:

Del 4 - hva skal læreren gjøre?	Del 4- hva skal elevene gjøre?
Legge til rette for en oppsummering av emnet for elevene. Korrigere eventuelle feiloppfatninger.	Oppsummere emnet i plenum.
Introdusere del 5 av undervisningsopplegget (dersom man har tenkt å jobbe videre med temaet)	

Del 5: Andre undersøkelse: Norske ungdommers holdning til innvandring

Del 5 i undervisningsopplegget tar for seg tre korte oppgaver om ungdommers holdning til innvandring samt en oppgave om statistiske fremstillinger i Excel. Dataene hentes fra Skolevalgundersøkelsen og filen «Elevundersøkelsen 2017»:

<https://nsd.no/vgs/skolevalgundersokelsen.html>

Samlet sett, vil oppgavene trene elevene i flere grunnleggende ferdigheter slik som å trekke ut variabler fra et datasett samt å lese, forstå og lage statistiske fremstillinger.

Hvordan forberede undersøkelsen:

Del 5 – hva skal læreren gjøre?	Del 5 – hva skal elevene gjøre?
Les oppskriften for hvordan man lager frekvenstabeller og krysstabeller i Skolenesstar (se del 5 i læringsstien) og test det ut (gjerne med utgangspunkt i samme oppgaver som elevene skal jobbe med)	Elevene kan gjerne lese oppskriften og se innføringsvideoen som lekse til den pågjeldende timen. Da kommer de fortere i gang med spørsmålene
Se innføringsvideoen for hvordan man overfører krysstabeller fra Skolenesstar til Excel og lager diagrammer som kan brukes i andre dokumenter. Test det ut (gjern med utgangspunkt i samme oppgaver som elevene skal jobbe med).	
Vurdere om elevene skal overføre krysstabellen til Excel og lage diagrammer	

der	
-----	--

Hvordan gjennomføre undersøkelsen:

Del 5 – hva skal læreren gjøre?	Del 5 – hva skal elevene gjøre?
Introdusere elevene til oppgavene og si litt om hvordan de skal jobbe (individuell/par osv.).	Elevene finner eventuelt sammen i par
Be elevene formulere hypoteser	Formulere hypoteser
Vis gjerne elevene hvor de finner dataene fra Elevundersøkelsen . Vis også gjerne hvordan de lager frekvenstabeller og krystabeller i Skolenesstar.	Elevene leser oppskriften for hvordan de lager frekvenstabeller og krystabeller i Skolenesstar. Elevene jobber med oppgavene i Skolenesstar.
Dersom elevene skal overføre krystabellene til Excel og utarbeide diagrammer der: vis dem hvor de finner innføringsvideoen	Elevene ser innføringsvideoen og jobber med å lage diagrammer i Excel

Hvordan følge opp undersøkelsen:

Del 5 - hva skal læreren gjøre?	Del 5 - hva skal elevene gjøre?
Legge til rette for en oppsummering av temaet for elevene. Korrigere eventuelle feiloppfatninger.	Legge frem svarene sine i plenum eller i grupper. Drøfte svarene.
Introdusere del 6 av undervisningsopplegget (dersom man har tenkt å jobbe videre med temaet).	

Del 6. presentasjon av samene og Sametinget eller av kulturforskjeller og innvandring

Del 6 i dette undervisningsopplegget legger opp til en presentasjon av enten samene og Sametinget eller av kulturforskjeller og innvandring.

Dersom man ønsker at elevene skal lage en statistisk presentasjon av funnene fra Elevundersøkelsen, har NSD utarbeidet en [innføringsvideo](#) som tar for seg hvordan man kan overføre krysstabeller til Excel samt lage diagrammer som kan overføres til presentasjonsverktøy, slik som Word (rapport) og PowerPoint (presentasjon). Vi har valgt å holde denne innføringsvideoen så enkel som mulig for å sikre mestringfølelse og god arbeidsflyt samtidig som opplegget sikrer et visst faglig metodisk nivå og opplæring i både digitale ferdigheter og regneferdigheter.

Dersom elevene tar i bruk innføringsvideo, bør de kunne jobbe med denne presentasjonen mer eller mindre på egen hånd. Lærer kan da innta rollen som veileder.

Elevene bør i sakens natur presentere diagrammene sine visuelt men kan selvsagt benytte seg av ulike presentasjonsmåter (i klassen, i grupper, muntlig, skriftlig, digitalt). Dette får være opp til lærer å vurdere. Presentasjonene kan vurderes med/uten karakter men bør vurderes i tråd med [de fire prinsippene for god underveisvurdering](#)

Hvordan forberede presentasjonen

Del 6 – hva skal læreren gjøre?	Del 6 – hva skal elevene gjøre?
Se innføringsvideoen om hvordan man overfører krysstabeller fra Skolenesstar til statistiske fremstillinger i Excel	Elevene kan gjerne se innføringsvideoen som lekse til den pågjeldende timen. Da kommer de fortere i gang med egne analyser og fremstillinger.
Bestemme om elevenes funn skal presenteres i PowerPoint (og dermed presenteres i klassen som et digitalt og muntlig arbeid) eller i Word (og dermed leveres inn som et digitalt og skriftlig arbeid).	
Bestemme om presentasjonen skal vurderes med/uten karakter. Lærer bør da knytte opp presentasjonen til et sett med vurderingskriterier i tråd med de fire prinsippene for god underveisvurdering .	Elevene må vite hva de skal lære og hvordan prestasjonen vurderes. Elevene leser gjennom vurderingskriteriene på forhånd og noterer opp spørsmål.

Hvordan gjennomføre presentasjonen:

Del 6 - hva skal læreren gjøre?	Del 6 - hva skal elevene gjøre?
Introdusere oppgaven, presentasjonsform (Powerpoint/Word) samt eventuelle vurderingskriterier for elevene. Svare på elevenes spørsmål.	Stille spørsmålene de har notert seg på forhånd – og spørsmål som måtte dukke opp underveis.
Dele elevene inn i par/grupper	Finne sammen i gruppene, se innføringsvideoen og legge en plan for arbeidet.
Veilede elevene i arbeidet	Jobbe med oppgaven og spørre lærer samt medelever.

Hvordan følge opp presentasjonen:

Del 6 - hva skal læreren gjøre?	Del 6 - hva skal elevene gjøre?
Gjennomgå presentasjonene (se/høre, lese) og gi tilbake- og fremovermeldinger.	Presentere funnene sine digitalt og muntlig i klassen (i PowerPoint) eller levere inn funnene sine skriftlig (i Word)
Eventuelt vurdere presentasjonene med karakter.	